

בנין יעקב

פרשיות אחרי קדושים

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעורר הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

בנין יעקב

פרשת אחרי

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעורר הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת אחרי

וחי בהם - עיקר חיות האדם מהתורה והמצוות.....ג
עבודת השי"ת בחיות ובהתלהבות.....ט

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים: בספרי עין יעקב מול שטיבלאך מאה שערים או בטלפון 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש: 052-76-30-720 **בבני ברק:** פרידמן מול בית הכנסת איצקוביץ

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הספרים:

בנין יעקב על הלכות בשר בחלב ותערובות (ד' כרכים)

בנין יעקב על המועדים:

אלול • ראש השנה • יום כיפור • סוכות • חנוכה • שובבי"ם • פורים – ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

בנין יעקב על התורה:

בראשית • שמות • ויקרא • במדבר • דברים

אפשר לשמוע שיעורי המחבר בקול הלשון

במספר טלפון: 0733718414

פרשת אחרי

וחי בהם - עיקר חיות האדם
מהתורה והמצוות

וחי בהם היינו חיים נצחיים

בפרשתן (ויקרא יח, ה) "ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה'". וברש"י פירש 'וחי בהם' היינו לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מת. וכן תרגם אונקלוס 'וחי בהם בחיי עלמא'. [אמנם ברשב"ם פירש דקאי על חיי העולם הזה, שעל ידי שמירת חוקי ומשפטי התורה, יאריך ימיו בעולם הזה].

מהו המזון וחיות הנפש בעולם הבא

יידוע מה שהאריך בזה רבינו החפץ חיים זיע"א בהקדמתו לספר משנה ברורה, לבאר כוונת התרגום 'וחי בהם בחיי עלמא', מהו החיות שיש להאדם בעולם הבא, ומהו המזון המחיה אותו בעלמא דקשוט, וכן הרחיב בזה בספרו שם עולם (ח"א פי"ד) וכה דבריו: דהנה ידוע דכל הנבראים, אפילו אלו הנמצאים בשמים והם המכונים בשם צבא השמים, כולם צריכים להשפעת השם יתברך, וכמו שכתוב (נחמיה ט ו) "אתה עשית את השמים וגו' ואתה מחיה את כולם", אך אין השפעת מזונם כמו המזון שלנו - מזון גשמי, אלא הם נזונים ממזון רוחני ודק, וכמו שמצינו

לענין המן שאכלו אבותינו במדבר, שאמר הכתוב (תהלים עח כה) "לחם אבירים אכל איש" ודרשו חכמינו ז"ל (יומא עה:): זהו לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו, והוא מזון רוחני.

ולפי זה פשוט דאף הנשמה בצאתה מהגוף החומרי צריכה גם כן למזון, וגדר מזונה כך הוא, דהנה בעת אשר הנפש מסתתרת בעולם הזה בלבוש הגשמי שלה, קבע הקב"ה מזונה גם כן דבר שיכולים לקבלו בחושים הגשמיים, מה שאין כן אחר כך בעת הפרד הנפש מהעולם הגשמי, אינה יכולה לחיות עוד מדבר הגשמי, מפני ב' טעמים, אחד מצד שהוא גשמי והנשמה היא רוחנית, ועוד שהמזון הגשמי מכיון שבריאתו פה הוא בעולם הגבול תחת הזמן, ולכן אף אם המזון הוא טוב מאד לא יזון את האדם רק לזמן קצר, והנשמה הלא היא שם נצחית ועל כן צריך גם כן שיהיה מזונה דק רוחני נצחי.

התורה שסגל לעצמו בעוה"ז היא המזון הרוחני והנצחי שניזון ממנה לעוה"ב

ולכך הקב"ה ברוב חסדו נתן לנו את התורה הקדושה שהיא גם כן נצחית, ועל ידי שמקיימים את התורה בעולם הזה, מאיר אור ה' על נפשנו, ומאותו האור שהוא מין תענוג רוחני, אנו מתענגים לעולם הבא, ועל תענוג זה נאמר (ישעיהו נח יד) "אז תתענג על ה'", וזהו מה שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות יז.) 'צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה', והוא העידון הגדול מכל העידונים שיכולים להמצא, והוא המחיה אותנו נצח.

וכמו שסידרו לנו אנשי כנסת הגדולה לברך על התורה בברכה אחרונה ולומר 'וחיי עולם נטע בתוכנו', רוצה לומר שבתוכנו אומה הישראלית נטע הקב"ה נטיעה שנוכל לחיות בה חיי נצח, כי התורה היא לנפש כמו עץ החיים שבגן עדן שהאוכל מפריה היה חי חיי הנצח.

'וְחַי בְּהֵם' דַּיִקָּא בְּחֻקֵּי וּבְמִשְׁפָּטֵי וְלֹא בְּדַבְרֵי אַחֲרֵי

וְזֶהוּ שְׂכַתְבָּה לָנוּ הַתּוֹרָה "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחַי בְּהֵם" דַּהֲיִינוּ בְּחַי עֲלֵמָא כְּמוֹ שֶׁתִּרְגַּם אוֹנְקֵלוֹס, רוֹצֵה לִּזְמַן שְׁחִיּוֹת הָאָדָם תְּלוּי דַּיִקָּא 'בְּהֵם' דַּהֲיִינוּ בְּחֻקֹּתַי וּמִשְׁפָּטַי, וְלֹא בְּדַבְרֵי אַחֲרֵי, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְתַת חַיּוֹת לְנִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי דַבְרֵי גַשְׁמִיִּים שֶׁהֵם מוֹגְבְּלִים לְזִמְנָן קִצּוּב וְאִינֵם נִצְחִיִּים.

וְזֶהוּ גַם כֵּן מָה שֶׁאֵנּוּ אוֹמְרִים בְּבִרְכַּת קְרִיאַת שְׁמַע 'אֶהְבֵּת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ אֶהְבֵּת תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים' וְכוּ', רוֹצֵה לִּזְמַן שֶׁלְּפִי שֶׁהַשִּׁי"ת אוֹהֵב אוֹתָנוּ אֶהְבֵּת עוֹלָמִים לְנִצְחָה נִצְחִים, לְכֵן נִתֵּן לָנוּ הַתּוֹרָה וּמִצְוֹתֶיהָ כְּדֵי שֶׁבְּאוֹרֵהָ נַחֲיָה לְעוֹלָם, וְזֶהוּ מָה שֶׁאֵנּוּ מְסִיִּימִים תִּכְפֹּף 'כִּי הֵם חַיִּינוּ וְאוֹרֵךְ יְמֵינוּ'.

וְעַל זֶה הַדְּרָךְ כָּתַב (שְׁמִירַת הַלְשׁוֹן ח"א שְׁעַר הַתּוֹרָה פ"ט) לְרִמּוֹז בְּמֵאמֶר הַכְּתוּב (דַבְרֵי ל טו, יט), "רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְגו'" וּבְחֵרַת בְּחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיָה אֶתְּךָ וְזֶרַעְךָ", 'וּבְחֵרַת בְּחַיִּים' הֲיִינוּ בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא הַחַיִּים הָאֱמֵתִיִּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בֶּה (מִשְׁלֵי ג יח), "עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בֶּה", וְעַל יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְחַיּוֹת חַיִּי הַנִּצְחָה הוּא וְזֶרַעוֹ, כְּמֵאמֶר הַכְּתוּב "לְמַעַן תַּחֲיָה אֶתְּךָ וְזֶרַעְךָ".

צָרִיךְ שִׁיתְּאֵמֶת אֲצִלּוֹ שְׂאִין שׁוֹם חַיּוֹת לְהָאָדָם זֹלָתָהּ מִהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת

וְצָרִיךְ הָאָדָם שִׁיכִיר וַיִּדַע נֶאֱמַנָה שְׂכַל חַיּוֹתוֹ הוּא רַק מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכְמוֹ שֶׁמּוֹבָא בְּשֵׁם הַרְה"ק הַחִידוּשֵׁי הַר"ם זִיע"א (שְׁפַתֵי צְדִיק ד"ה וְחַי) לְפָרֵשׁ הַכְּתוּב "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת חֻקֹּתַי וְאֶת מִשְׁפָּטַי וְגו'" וְחַי בְּהֵם" דַּהֲיִינוּ שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם שִׁיחִיָּה בְּהֵם בְּאוֹפֵן שְׂכַל חַיּוֹתוֹ יִהְיֶה רַק מִהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת וְעַבְדוֹת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵךְ, וְדַבֵּר זֶה צָרִיךְ שִׁיתְּאֵמֶת וַיִּתְבַּרֵר אֲצִלּוֹ כֹּל אֶחָד, וַיִּדַע נֶאֱמַנָה שְׂאִין לוֹ שׁוֹם חַיּוֹת אַחֲרֵי רַק מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְכְמוֹ שֶׁאֵנּוּ אוֹמְרִים בְּנוֹסַח תְּפִילַת עֲרַבִּית 'כִּי הֵם חַיִּינוּ וְאוֹרֵךְ יְמֵינוּ וּבֵהֶם נִהְגָה יוֹמָם וְלַיְלָה', כִּי בְּאֵמֶת זֶהוּ עִקְרֵי הַחַיּוֹת שֶׁל אָדָם וְלֹא זֶה אֵין לוֹ שׁוֹם חַיּוֹת כֻּלָּל.

ואמר עוד החידושי הרי"ם דהיינו טעמא שאנו מברכין ברכת אלקי נשמה וכו' המחזיר נשמות לפגרים מתים, תיכף אחר ברכת התורה, כדי להראות שכל חיותינו אינו אלא מהתורה הקדושה, ובלא התורה הקדושה הרי האדם אינו אלא כפגר מת, כי חיות הנשמה היא רק מהתורה והמצוות.

טעם שהעוסק במצוה פטור מן המצוה

וכתב עוד שעל פי זה יובן מה שאמרו חכמינו ז"ל (סוכה כה.) 'העוסק במצוה פטור מן המצוה', כי מאחר שמכנים את כל חיותו במצוה שהוא עוסק בה, ממילא לא יתכן שיעסוק עוד במצוה אחרת, כי בעת עוסקו בתורה או בשעה שמקיים איזו מצוה ממצוות ה', דבוק הוא בכל נימי נפשו לפעולת המצוה שהוא עוסק בה, שהרי אמרה תורה 'וחי בהם' דהיינו שצריך להכניס את כל חיותו במצוה בשעה שעוסק בה, ולכן פטור הוא אז משאר המצוות.

המצוה עצמה מביאה שמחה וחיות ואין צריך פעולות היצוניות לעורר השמחה

ועל זה הדרך פירש החתם סופר זיע"א (תקס"ב) "וחי בהם" כלומר שלא יצטרך אדם לעשות פעולות היצוניות כגון לנגן המנגן כדי שתהיה עליו יד ה', אלא עשיית המצוה בעצמה בה יחיה ויביא לו שמחת חיים. וממשיך החתם סופר דמזה הטעם הזהיר הכתוב את הכהנים שלא לשתות יין בעת עסקם בעבודה, כי הרי טבע היין מעורר לב שמח להשראת שכינה [כמו שמצינו אצל סעודתא של יצחק כאשר בא לברך את יעקב]. אמנם לבאים לעבוד עבודה בבית ה', אין שייך אצלם ענין יין המשמת, אלא 'וחי בהם' כי עצם העבודה בבית ה' צריך שיביא להם חיות ושמחה, ואין מן הצורך לעשות שום פעולות היצוניות של שתיית יין וכדומה לעורר השמחה.

האיש הישראלי אינו יכול להתקיים בלא התורה

וצריך האדם להתבונן בנפשו ולהכיר באמת שהתורה היא עיקר חיותו, ומבלעדי התורה והמצוות, אין להאדם שום חיות לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, וכמו שהדגים שבים אין להם חיות ואינם מתקיימים בלא מים, כך אין שייך שנפש הישראלית תתקיים בלא תורה ומצוות, וכעין שמסופר בגמרא (ברכות דף סא:): שפעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה, אמר ליה: עקיבא אי אתה מתירא מפני המלכות, אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ובורחים ממקום למקום, אמר להם מפני מה אתם בורחים, אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם בכדי לצוד אותנו, אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם יחד כשם שדרו אבותי עם אבותיכם, אמרו לו: אתה הוא שאומרים עליך שאתה הפקח שבחיות, לא פקח אתה אלא טפש אתה, ומה במקום חיותנו שהוא במים אנו מתיראין שמא נתפס ונמות, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה שיש לנו להתיירא מן המיתה^[א].

ופירש רבי עקיבא את הנמשל ואמר: אף אנחנו כן, שאם עכשיו, שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכתוב בה "כי הוא חייך ואורך ימך", אנו נמצאים בסכנת מיתה, כל שכן אם אנו הולכים ומבטלים ממנה, על אחת כמה וכמה שאנו מתחייבים בנפשנו.

(א) וראה ביאור נפלא שכתב על כך החפץ חיים בספרו נדחי ישראל (אות ו) שבעצם גם דג הניטל מהמים ממשיך לחיות מעט זמן עד שתיבש הלחלוחית שעליו, אך כבר עתה ידוע שהוא עומד למות, וכמו כן הפורש מהתורה אף שהוא ממשיך זמן מועט לעבוד את ה' בקיום המצוות, סופו שיבש ויפסיק גם מהם.

על ידי שמירת חוקים שאין להם טעם זוכה להכיר שהתורה היא חיינו

ובעין זה פירש בספר קדושת לוי (בפרשתן ד"ה את משפטי) דבא הכתוב לרמוז "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם", דהיינו שיבין האדם שהמצות הם החיות שלו. ומבאר שם דכל זה ישיג האדם על ידי "את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו", כי חוקות הם המצות שאין להם טעם, והמשפטים הם המצות שיש להם טעם [עיין רש"י כאן]. ובאמת כשאדם עושה המצות שאין להם טעם, אזי הוא מזדכך בזה להבין המצות שיש להם טעם, וזהו הוא "את חוקותי תשמרו", כשתעשה המצות שהם חוקים שאין להם טעם, אזי יזדכך שכלך להבין המצות שיש להם טעם לעשות, וזהו "ואת משפטי תעשו" כו'. וזהו הרמז 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם' (פסוק ה), שעל ידי הזיכוך וההתעלות יבין שהמצות הם החיות שלו.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנוכה להכיר שהתורה הקדושה היא חיינו, ונשמח בדברי תלמוד תורתך ובמצותיך, לטוב לנו בזה ובבא.

עבודת השי"ת בחיות ובהתלהבות

יזהר לקיים המצוות בזריזות ובהיות

ובדרך נוסף מובא בספר השל"ה הקדוש (בפרשתן דרך חיים תוכחת מוסר) לבאר מאמר הכתוב (ויקרא יח ה) "ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם", שבא הכתוב לרמוז שכל מה שיעשה האדם, יעשה בזריזות נפלא, וזהו "וחי בהם", כלומר, בחיות נמרץ, על דרך שפירש רש"י (ברכות נא.) על ענין עשרה דברים שנאמרו בכוס של ברכה, ואחד מהם 'חי', ופירש רש"י ז"ל פרישק"א בלע"ז^[ב]. והכוונה בכאן כלומר, שיעשה כבריאות ובהיות ובזריזות כל מעשה אשר ציווהו השם יתברך^[ג].

יזהר שלא יהיו המצוות בדרך קרירות ועצבות

וכדברים האלו מצינו בדברי החידושי הרי"ם שהביא בשם רבותינו ז"ל (ראה שפתי צדיק ד"ה וחי) שביארו "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" דהיינו שיעשה האדם המצוות בחיות ובדביקות, ולא בקרירות באופן שיהיה נראה כאילו נתישן אצלו, והיינו שלא יהיה בעצבות.

וראה על זה הדרך בהנהגת הרה"ק הרמ"מ מזלאטשוב זיע"א שכתב להזהיר, שיעשה האדם כל מעשיו לשם שמים בשמחה ולא בעצבות, כי הזריזות

(ב) והנה פשטות הכונה בדברי רש"י היא, שצריך להביא את היין מן החבית לשם כוס של ברכה, אך רמז יש בה שיעשה האדם את המצוות בזריזות ובהיות כמבואר.

(ג) ראה בספר דברי תורה (שער עשיית המצוות ענף ה אות ו) שכתב: מורי ז"ל (הרה"ק רחמי"י) ממאגלניצא אמר: כמו שהאדם רעב מאד אז אכילתו בתאוה להחיות את גופו, כן צריך

והשמחה מרבה החיות ובזה מקיים מה שדרשו חכמינו ז"ל על הכתוב "אשר יעשה אותם האדם וחי בהם", 'וחי בהם' ולא שימות בהם, והוא העצבות.

וחי בהם ולא שימות בהם

והנה בגמרא (יומא פה:) דרשו חכמינו ז"ל 'וחי בהם ולא שימות בהם', והמליץ על כך הרה"ק מקאברין זיע"א (אור ישרים מ.) שיש בדבריהם הקדושים הוראה והדרכה, שישתדל האדם שכל עשיותיו בעניני עבודת השי"ת, בין בעת עסקו בתורה וכן בקיום שאר המצוות, הכל יעשה באופן של 'וחי בהם' דהיינו בחיות והתלהבות ובהתעוררות גדול, ולא יעשנה ח"ו בבחינת 'ימות בהם' בלא חיות דקדושה, כדי שח"ו לא תצא ממנו מצוה מתה, כי אז הוה 'מת מצוה' דהיינו מצוה בלא לחיחות וחיות.

המצוה שנעשית בחיות יש לה תקומה וקיום

ורמו נאה מביא הרה"ק מקארלין זיע"א בספרו בית אהרן (ליקוטים קמג:) בשם אביו [הרה"ק רבי אשר זיע"א] בנוסח התפילה (תפילת שחרית בחרוז ויציב ונכון) 'ודבריו חיים וקיימים'. 'ודבריו חיים' כל דבר שהוא נעשה בחיות ובהתלהבות, אזי 'וקיימים' יש בהם קיום.

לחיות על קידוש השם קשה יותר מלמות על קידוש השם

ואכן זהו עיקר עבודת האדם בעולמו שיתנהג בבחינת 'וחי בהם ולא שימות בהם', והיינו שיעשה כל מעשיו בחיות ובהתלהבות דקדושה, ומדריגה זו

לעשות המצוה בשמחה להחיות את נשמתו. אף אם האדם שפל בעיניו מכל שכן צריך לעשות המצוה בשמחה, כמו אדם שלא אכל איזה ימים, עכ"ל.

יתירה מעלתה אף יותר מהמוסר נפשו על קידוש השי"ת, כי לחיות על קידוש השם ולקיים 'וחי בהם' בתורה ובמצוות בכל עת ובכל שעה, יותר חביב ומרוצה לשמים ממי שמוסר נפשו פעם אחת על קידוש השם.

וכן איתא בספה"ק שמצות 'ונקדשתי' אינה דווקא למות על קידוש ה', אלא שייך לעשות קידוש ה' אף בחיים חיותו, ואדרבא מדריגה זו מעולה יותר, כי לחיות על קידוש ה' הוא עוד יותר קשה מלמות על קידוש ה'. וכמו שאמר הרה"ק מלובלין זיע"א שיותר קשה לעבוד השם יתברך במסירות נפש תמידית, מליהרג בפעם אחת על קידוש השם במסירות נפש, כדאיתא בספר הק' ביכורי אביב (ריש פרשת מטות) בזה הלשון: כמו ששמעתי שאמר אדמו"ר הקדוש זצ"ל מו"ה יעקב יצחק מלובלין, שאמר שצריך אדם למסור נפשו בשביל השם יתברך זה אינו דבר גדול כל כך, רק צריך אדם לחיות ח"י רק להשם יתברך ולא בשביל אדם רק להשי"י ורק לעשות נחת רוח תמיד להשם יתברך, עכל"ק.

וזוהו שרמזו חכמינו ז"ל 'וחי בהם' כי עדיף לחיות ולקדש שמו יתברך רבבות פעמים בחיים חיותו, 'ולא שימות בהם' דהיינו למסור נפשו לרגע אחד על קידוש שמו יתברך [ד].

(ד) וראה מאמר נפלא וחיזוק גדול שכתב בענין זה הרה"ק מפיאסצנא בספרו חובת התלמידים (מאמר ג) וכה דבריו: המדרש איכה (פ"א) אומר שאומות העולם תמהים ושואלים מה זה שבני ישראל כל כך נהרגים ונשחטים עליו, וברצונם על קדושת שמו ית' לסקילה, שרפה, הרג וחנק, את עצמם מוסרים, ע"ש, ואם על זה בלבד אתם אומות העולם תמהים, נוסף לכם אנו תמיה על תמיהתכם והשתוממות עד כדי לדהום על השתוממותכם, למה גם כל חייו של איש ישראל חיים של מסירות נפש הם, לא בלבד כאשר ח"ו יתנסה לכפור באלהיו מדלג הוא כאיל על המוקד, רק גם כל חייו חיים של נסיונות הם. מן צאתו מרחם אמו עד נשימתו האחרונה נרדף הוא, כל ראשו לחלי וכל לבו דוי ומן קדוש ישראל אף כחוט השערה לא יזוז, כן הוא כלו וכן הוא כל מהותו, גם דפיקת לבו ונשימת נשמתו מסירות נפש מלאים, לומד הוא את התורה, שומר שבת, מחנך את בניו לתורה וכל שאר עבודתו לדי' לא בשטחיות ולא כלאחר יד רק הכל במסירות נפש, ולמה זה אתם אומות העולם תמהים ושואלים עלינו, האם לא תדעו שלא כח פשוט מכחות העולם מתגלה בנו,

הבית יוסף זיע"א זכה לדרגה עילאה 'לחיות כל ימיו על קידוש ה'

וידוע שהיה לו לרבינו הבית יוסף זיע"א מגיד - מלאך מן השמים, שהיה לומד עמו סתרי תורה, וכן היה רגיל להוכיחו ולהורות לו את דרך ה' לדעת את המעשה אשר יעשה [ואף העלה זאת על גבי הספר הנקרא מגיד מישרים], וידוע שמרן הבית יוסף היה כל ימיו משתוקק למות על קידוש ה', והיה מצפה 'אמתי יבוא לידי ואקימנה', ואף הפציר הרבה במגיד שיורהו הדרך האך יזכה להגיע למעלת הקדושים למסור נפשו לכבוד השי"ת, ואכן המגיד הדריכו והורה לו כמה וכמה הדרכות והוראות, ובישר לו שאם יעשה כל זאת יזכה למסור נפשו ולמות על קידוש השם, והנה לכאורה לא שמענו ולא מצינו בכתובים שהרב הבית יוסף נהרג על קידוש ה', ואם כן מה הכוונה בהבטחת המגיד.

ודבר זה שאל הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א לאביו הרה"ק השר שלום זיע"א, והשיב לו על פי היסוד הנזכר לעיל, שהבטחת המגיד אכן נתיקמה במלואה, כי כוונת ההבטחה היתה שיוזכה למעלה יתירה מכך, והיינו 'לחיות כל ימיו על קידוש השם', ואכן לכך זכה הרב הבית יוסף זיע"א שחי כל ימיו במסירות נפש נוראה, וגילה מלכותו יתברך בעולם.

ובאמת עבודה זו היא מהעבודות הקשות שבמקדש, ולאן כל אדם זוכה לכך, כי הרי רבים וטובים ידמו לעצמם וחושבים בדעתם שהם בעלי מסירות נפש, ובטוחים הם שאם יבוא לידם נסיון של מסירות נפש, הרי בלי שום ספק יתנו כל אשר להם בעבור כבוד שמו יתברך, אבל האמת הוא שעדיין רחוקים

האם לא תראו שהמטרוניתא עילאה, האשת חיל עטרת בעלה העליון, בנו מלובשת ובקרבו פועלת, למעלה היא מן העולם, וכל נסיונות העולם עם כל צרותיו לא יפריעוה ואת מעשיה מעשה ד' לא יעצרו לה. אבל קרוב היום אשר בעלה יבא להושיעה, מחליה יקימנה ומעפרה ינערנה ואורה מן סוף העולם ועד סופו יופיע, כל יושבי תבל יבושו וכל שוכני ארץ יפחדו ויאמרו, אוי נא לנו כי את המטרוניתא עילאה ברגלינו רמסנו וחלקי נשמת שדי וקדושתו בזדוננו חרפנו:

הם מאוד ממדריגה זו, וצריכים קודם כל שיבחנו את עצמם כמה מוכנים הם לוותר על אחד מתענוגי העולם הזה בשביל כבוד שמו יתברך, כי אם אינו מוכן לוותר על הנאה החולפת עבור כבוד שמו יתברך, איך יעלה על הדעת שמוכן למסור נפשו.

וכמו ששמעתי שפעם אחת סיפרו בהתפעלות לפני מרן החפץ חיים זיע"א, על מאן דהוא שהסכים לוותר על כל חלקו בעולם הבא, לזכות ולרפואת אחד מבני ישראל שהיה חולה מסוכן, והפליאו לפני החפץ חיים על גודל מסירות נפשו של אותו אדם, נענה החפץ חיים ואמר: לא מסירות נפש יש כאן, אלא פשוט חוסר אמונה בשכר ועונש, כי אלמלא היה הלה מאמין בגודל ריבוי השכר המובטח להאדם על התורה והמצוות שסגל בעצמו בעולם הזה, הרי בלי שום ספק שלא היה מוכן לוותר עליו, וכל היותר הנפלא שעשה אינו אלא מפני שאינו מכיר ביקר ערכו של שכר עולם הבא, ולכן קל הוא בעיניו.

וההוכחה לכך, שהרי על תענוגי והבלי עולם הזה אין הלה מוכן לוותר כמלא נימא, והאיך יעלה על הדעת שיוותר על חלקו בעולם הבא, אלא על כרחך שהדבר נובע מחוסר ידיעה והכרה בערך השכר המוכן לו לעולם הבא.

והשי"ת יהא בעזרינו שנזכה לעשות כל מעשי המצוות ועסק התורה בחיות ובשמחה, ולקדש שמו הגדול בכל תהלוכות חיינו.

בנין יעקב

פרשת קדושים

אמרים יקרים מפנינים נפלאים
לעורר הלבבות בימים המאירים
להבהיק עיניים ביהלום וספירים

תוכן הענינים

פרשת קדושים

גודל מעלת מידת הקדושהג

© כל הזכויות שמורות

להערות אפשר לפנות לטל-פקס : 02-999-8201

או למייל : GMAIL.COM@3122131

ניתן להשיג הקונטרס

בירושלים: בספרי עין יעקב מול שטיבלאך מאה שערים או בטלפון 053-31-53-661 050-41-75-336

בבית שמש: 052-76-30-720 **בבני ברק:** פרידמן מול בית הכנסת איצקוביץ

כמו כן ניתן להשיג את סדרת הספרים:

בנין יעקב על הלכות בשר בחלב ותערובות (ד' כרכים)

בנין יעקב על המועדים:

אלול • ראש השנה • יום כיפור • סוכות • חנוכה • שובבי"ם • פורים – ד' פרשיות

חודש ניסן - חג הפסח - ספירת העומר • שבועות • בין המצרים

בנין יעקב על התורה:

בראשית • שמות • ויקרא • במדבר • דברים

אפשר לשמוע שיעורי המחבר בקול הלשון

במספר טלפון: 0733718414

ברשת קדושים

גודל מעלת מידת הקדושה

קדושה מהו

בפרשתן (ויקרא יט ב) "דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם" ידועה פלוגת הראשונים בביאור מהות הקדושה שהזהירה התורה בכאן, דלדעת רש"י הקדוש, באה התורה להזהיר בכאן שיהיו בני ישראל פרושים מן העריות ומן העבירה, כי כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה.

אמנם נודעת בזאת דעת הרמב"ן ז"ל דענין הקדושה הוא שיקדש האדם את עצמו במותר לו, ויפריש עצמו וימעט מן המותרות אף בדברים המותרים, שלא יהיה ח"ו בכלל נבל ברשות התורה.

אין לך אדם מישראל שלא יוכל להתדבק במדת הקדושה

והנה בקניית מדת הקדושה האריכו רבות בספרים הקדושים, להורות את הדרך לכו בה ואת המעשה אשר יעשון, ואף הורו לנו מפורשות, שמדת הקדושה היא נחלת הכלל, וכל אשר בשם ישראל יכונה יש לו השייכות והאפשרות להשיג מדת הקדושה, וכמו שמתאמרא בשם הצדיקים דהיינו טעמא דנאמרה פרשה זו בהקהל, להורות בזה שבענין קנין מידת הקדושה, כל ישראל קטן וגדול שווין בה,

ומעלת הקדושה שייכת לכל אחד מישראל יהיה באיזה מצב שיהיה, וכן מבואר באור החיים הק' (כפרשתן ד"ה קדושים תהיו) שלכן נקטה תורה בלשון 'כל עדת בני ישראל' לומר לך שכל איש ישראל ישנו בגדר מצוה זו, ואין לך אדם מישראל שלא יוכל להתדבק במדת הקדושה.

ובתב עוד שם (ד"ה כי קדוש) דהיינו טעמא שדקדק הכתוב לומר 'אל כל עדת בני ישראל', לומר כי מצוה זו שמצוה קדושים תהיו היא מצוה שישנה בכל אדם, שכל איש ישראל בקיימו מצוה זו קדוש יאמר לו, ואין הדרגה בישראל שתהיה נמנעת מהשגה זו.

אל יחשוב איש ההמוני שהוא אינו ראוי להשראת השכינה

וראה מה שהביא בזה הרה"ק הבני יששכר בספרו אנרא דכלה (ד"ה דבר אל) על פי מה שפירש הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א בפסוק (ויקרא יא מד) "והייתם קדושים" כו', קדושה מלשון הזמנה [עיין ברש"י וישב], והיינו שתהיו תמיד מוכנים ומזומנים להשראת הקדושה. ועל פי זה מפרש הבני יששכר, מה שאמר הכתוב "דבר אל כל עדת בני ישראל דייקא", כלומר, לכל יחשוב איש ההמוני שהוא אינו ראוי להשראת השכינה, כי הוא אינו בר אוריין ובר אבהן ויתיאש עצמו מזה, על כן אמר הכתוב "דבר אל כל עדת בני ישראל", כולם בני ישראל המה וראויים לזה כגר כאזרח, "ואמרת אליהם קדושים תהיו" היו מזומנים ומוכנים אליה, "כי קדוש אני" כביכול אני כבר מוכן ומזומן להרים קרניכם בכבוד השראת השכינה ומצידי לא יבצר, רק בהכנת המקבל יתוקן הכל כרגע.

מדת הקדושה אינה נמדדת בהשוואה לשאר בני אדם אלא לפי גודל ערך קדושתו יתב'

ויש שפירשו באופן נוסף שבא הכתוב להזהיר ולומר "קדושים תהיו כי קדוש אני ה'" שאל יאמר האדם מה לי לעמול ולהשיג מדריגות רמות במדת הקדושה, והרי לעומת הדור או לעומת המון העם הרי הנני פחות או יותר במדריגה יתירה

מהם בעניני הקדושה, על כן אמר הכתוב "קדושים תהיו כי קדוש אני ה'", ואם כן מוטל עליך לעבוד ולקנות מדת הקדושה ביחס לכביכול הקב"ה, כי אין הקדושה נמדדת בהשוואה לגבי מדריגות בני אדם.

ובדברים האלו מצינו מרומז בדברי האור החיים הק' וכה דבריו (ד"ה עוד ירצה בנתינת) "כי קדוש אני" וגו' פירוש ולפי ערך גדולת קדושתו יתברך צריכין להתקדש, כי לצד שאנו מכינים עצמינו להשראת שכינה על ראשינו צריכין לשער גודל קדושתו יתברך כדי לעשות המוכן לדבר, כי אינו דומה המאכסן בביתו הדיוט, למאכסן שר וגדול וקל וחומר מלך, וקל וחומר בנו של קל וחומר מלך המלכים, וקל וחומר וכו' מלך העולם אשר לו המלוכה, שכל מה שיעשה עדיין ישנו בקום עשה כי אין שיעור די להצריך עשות, ולזה אמר "כי קדוש אני ה' אלהיכם" פירוש ולערך קדושתו אני מצוה שתכינו עצמכם בכל יכולת המושג.

מצות הקדושה אין לה הפסק ומזומנת לכל הרוצה ליטול את השם

במפרשים הקשו מה הכוונה באומרו קדושים 'תהיו' בלשון עתיד, ולכאורה היה צריך לומר בלשון ציווי 'קדושים היו', ובאור החיים הקדוש (ד"ה עוד ירצה על זה הדרך) כתב לבאר שבא הכתוב לרמז שמצוה זו אין לה הפסק לעולם, ואף אם יכנס אדם לשער הקדושה, עדיין שייך אצלו מצות הקדושה, כי אין שיעור וגבול להדרגות הקדושה המזומנת לכל הרוצה ליטול את השם. לזה אמר הכתוב קדושים 'תהיו', כי מצוה זו אין לה הפסק ותמיד ישנה בגדר מצוה זו להיות קדושים, ונתן טעם לדבריו "כי קדוש אני ה' אלהיכם" שהרי אין שיעור אל קדושתו יתברך, וחפץ ה' שבניו עם בני ישראל ידמו אל קונם בהפלגת הקדושה.

בסוף הרי כולם יהיו קדושים וא"כ מוטב לאחוז כבר עתה במדת הקדושה

ובספה"ק ביאורו עוד דהיינו טעמא שנקט הכתוב "קדושים תהיו" בלשון עתיד, שבא לרמז להאדם ולהוכיחו שיזדרז לאחוז במדת הקדושה, כי הרי

בין כך ובין כך בסופו של דבר תצטרכו כולכם להיות קדושים, ואם כן למה לכם להמתין עד שיעוררו אתכם מן השמים על ידי התגברות הנסיונות או בכפיה על ידי יסורים ח"ו, כמאמר הכתוב (יחזקאל כ לג) "חי אני נאם ה' אלהים אם לא ביד חזקה וגו' אמלוך עליכם", ועל כן מוטב שתקבלו עליכם ברצון את מדת הקדושה "והתקדשתם והייתם קדושים" כבר עתה מתוך אהבה ורצון^[א].

ומסופר על הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק זיע"א שפעם אחת שבת את שבתו בעיר מינסק, היה זה בשבת פרשת קדושים, וכברו אותו לשאת דרשה בבית הכנסת על הבימה כנהוג, והנה אנשי אותה העיר היו מורגלים תמיד לשמוע מהמגידים שלהם על עניני גיהנם, והיו מוכיחים אותם שגם ענשי הגיהנם לא יספיקו להם, וכהנה וכהנה דברים הקשים כגידים, עד שהיו כולם נמוגים מבכיה, אך הרה"ק ר' מנחם מענדל זי"ע דרך אחרת היתה עמו, לקרב את ישראל לאביהם שבשמים בדברי נועם, כדרך של צדיקים תלמידי הבעש"ט זיע"א, ועל כן התחיל לומר לפנייהם כך: 'ישראל קדושים המה, און סוף כל סוף איז "קדושים תהיו", איהר וועט בלייבען קדושים, אם כן למה לכם לדחות זאת ולהניחה על לאחר זמן, כי אם "והתקדשתם", "והייתם" תיכף "קדושים", ומספרים כי דברי העידוד והחיזוק האלו, בשמעם כי כולם קדושים, וגם יהיו ממילא קדושים, פעל בהם הרבה יותר מהדברים הקשים שהורגלו לשמוע מעניני גיהנם.

מעלת הקדושה יתירה וחביבה עד מאוד

והנה מעלת הקדושה גדולה ונפלאה היא עד מאוד, ועד כדי כך שיש בה מעין דוגמא של מעלה, שכביכול השוה הקב"ה קדושת ישראל לקדושתו יתברך,

(א) וכה דברי העבודת ישראל (בפרשתו) קדושים תהיו 'היו' לא כתיב לשון ציווי, רק לשון עתיד, כי בוודאי 'תהיו קדושים'. כי סוף דבר כל ישראל יהיו קדושים לעתיד ויהיה תיקון לכל הנשמות. וזה תוכחת מגולה לכל איש ואיש שישים אל לבו הואיל וסופו לתיקון ולהיות קדוש, יראה על כל פנים בבחירתו לקדש את עצמו מעתה והלאה ויהיה אהוב וידיד לפני המקום ב"ה.

כדמוכח מדברי המדרש (ויקרא רבה כד ט) על הפסוק "דבר אל כל עדת בני ישראל קדושים תהיו", יכול כמוני, תלמוד לומר "כי קדוש אני", קדושתו למעלה מקדושתכם. וכן מובא במדרש (שם אות ד) 'אמר הקדוש ברוך הוא למשה לך אמור לישראל בני כשם שאני פרוש כך תהיו פרושים כשם שאני קדוש כך תהיו קדושים' הה"ד קדושים תהיו.

ואף שמצינו כעין בחינה זו גם לגבי שאר מידות טובות וישרות שצריך האדם להדמות לקונו כביכול, וכדרשת חכמינו ז"ל (ראה סוטה יד. שבת קלג:) על הפסוק (דברים יא כב) "ולדבקה בו" וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה והא כתיב (שם ד כד) "כי ה' אלקיך אש אוכלת הוא" אלא הדבק במידותיו מה הוא רחום אף אתה תהא רחום וכו', אך בחינה היתירה והנוראה הלזו של 'יכול כמוני', לא מצינו אלא בענין מידת הקדושה.

האיך יתכן לומר 'יכול כמוני'

וכבר נתקשו בזה הרבה במפרשי התורה בהבנת דברי המדרש הלזה מה בא ללמדנו, וכן תמיה גדולה היא האיך היה הוה אמינא לומר שהאדם יהא קדוש כמו הקב"ה והלא כבר נאמר (דברים ד כד) "כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא", ומדוע הוצרך המדרש להוכיח לנו 'תלמוד לומר כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם', האיך יעלה על הדעת שבכחו של אדם חומריי ושפל, להתדמות לקונו.

ועל תמיה זו התבטא פעם הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ואמר, שכאשר מתבוננים במדריגת הקדושה הנפלאה שהשיג הרה"ק רבי שלומ'קע מזויעהיל זי"ע, והאיך שזכה יליד אשה להגיע למעלות רמות כאלו בענין הקדושה, בזה אפשר קצת לסבר את האוזן ולהבין שאכן היה איזה הוה אמינא לומר 'יכול כמוני', והדברים מבהילים עד כמה גדולה ונשגבה היתה הפלגת מידת קדושתו של האי קדוש, צדיק יסוד עולם זיע"א.

כל פעולה בעניני קדושה מעלה את האדם למדריגות רמות

אכן לפי האמור לעיל שעבודת הקדושה יתירה מעלתה עד מאוד, ואין שיעור וגבול להדרגות הקדושה, ומוכנת ומזומנת היא לכל הרוצה ליטול את השם, אם בן שפיר היה צד לומר 'יכול כמוני', כי אכן יש ביכולת כל אחד מישראל להשיג מדריגות נשגבות במעלות הקדושה, וכל אחד יהיה באיזה מצב שיהיה, ביכולתו להתעלות ולזכות לעזר ממעל להתקדש בקדושה של מעלה.

קניית מדת הקדושה על ידי שיגבה לבו בדרכי ה'

ובמו שהגיד בזה הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זע"א שדברי המדרש 'יכול כמוני', הוא יסוד והדרכה והוראה לכל אדם האיך להתקרב לה' והאיך להתחזק בעבודת ד', וזהו הכוונה בדברי הכתוב "דבר אל כל עדת בני ישראל וגו' קדושים תהיו", שהקב"ה אומר לכל אחד מישראל "קדושים תהיו" פירוש שיתקרב ויקדש עצמו, וממשיך המדרש 'יכול כמוני' לא בלשון קושיא, רק בניחותא, דהיינו שהקב"ה אומר לכל אחד, כן! יכול אתה להיות כמוני, דהיינו שביד כל אדם להתקדש עצמו במדרגה כה גבוה עד שידמה לקדושתו כביכול.

ואם תשאל איך אוכל להגיע למדריגה גבוהה כזו, אז העצה לזה - ממשיך המדרש, 'תלמוד לומר כי קדוש אני', פירוש שכל אחד צריך תמיד 'לומר' ולשנן לעצמו 'כי קדוש אני' ובידי להשיג ולעלות מעלה מעלה במדריגות הקדושה, ולהגיע לבחינת 'כמוני', וכאשר יבוא היצר הרע לפתותו ח"ו לאיזו עבירה, אז יאמר לו הרי 'קדוש אני' ואיזה פנים יהיה אם קדוש יחמא.

צריך שיכיר בגודל מעלתו ועל ידי זה יעשה המצוות בזריזות ובשמחה

וגם לאורך גיסא בעניני עשה טוב, יש להתחזק גם כן על זה הדרך, דאם הזדמן לפניו לעשות מצוה, אז יתגבר תיכף ויעשנה בזריזות ובשמחה ולא יניח להיצר

הרע לקררו, אלא יאמר לעצמו בודאי ראוי ונכון שאעשה המצוה בזריזות, כי הרי 'קדוש אני', ולי נאה ולי יאה לעשות דברים טובים כאלו, ואכן יכול אני להגיע למדריגה של קדושה להיות בבחינת 'כמוני'.

וצריך שידע האדם ויכיר במעלת עבודתו, ויאמין באמונה שלימה שעל ידי כל התגברות זעירא בעניני הקדושה, ובכל פעולה קטנה שעושה האדם כדי להתרחק מצד הרע, זוכה מיד לעזר וסיוע משמיא, להתעלות מעלות רמות בדרכי הקדושה, מה שלא מצינו כדוגמתו בשאר עניני עבודת השי"ת.

העומד בנסיון זוכה להרגיש הרגשת הקדושה

וכמו שגילה לנו הרה"ק הדברי יחזקאל משינאווא זיע"א, שמביא משמו של הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א לבאר דברי רש"י 'כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה', היינו שבאמת כל המצות מקדשין את האדם, וכמו שאנו מברכין 'אשר קדשנו במצותיו', אלא שהאדם אינו מרגיש את הקדושה בהרגשה ממש.

אמנם כשבא האדם לידי נסיון בדבר ערוה ובעניני קדושה, אז זוכה מיד להרגיש את הקדושה, וזהו כוונת רש"י ז"ל 'כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה' דהיינו שמיד מוצא ומרגיש את הקדושה.

וסיפר עוד שם: מעשה שהיה אצל רבינו הק' מלובלין זיע"א שבימי ילדותו נודמנה לפניו איזו נסיון גדול, והגיד: שבשעת הנסיון פחו עליו יצרו שהיה אז בסכנת נפשות, וברח לחוץ והקור היה סכנת מות, ואמר לעצמו: הלא זה כמה קבלתי על עצמי שמה שאיני יודע בבירור אם הוא רצון הבורא ית' לא אעשה, ותיכף ומיד ברח לחוץ, והקור היה גדול וכו' וכבש יצרו ועמד בנסיון, והעיד הרה"ק שאכן זכה אז להרגיש בעצמו את הקדושה. ואחר כך כאשר בא אצל הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיע"א נענה הרה"ק ואמר עליו 'ברוך הבא יוסף הצדיק'.

לא יתכן לקנות מדת הקדושה בלא שישמור עיניו מכל רע

אמנם בראש וראשונה שומה עלינו לדעת מה דאיתא בספה"ק שלא יתכן להאדם להתקדש ולאחוז במדת הקדושה, רק אם יעשה משמרת למשמרת לשמור עיניו מכל רע, וכמפורש בדברי האור החיים הק' בפרשת אחרי בביאור הכתוב (ויקרא יח ג) "כמעשה ארץ מצרים" וגו', שכידוע האריך שם לבאר ביסודות נפלאים, והעמיד דרך סלולה באורחות הקדושה, האיך יוכל האדם להתדבק במדת הקדושה ולקיים מצות 'קדושים תהיו' כאשר ציוונו היוצר, לך נא ראה מתק לשונו הק', ראה דרכיו וחכם. ובתוך דבריו כתב והזהיר שאף אם תהיה מחשבת האדם שמורה ומובדלת מכל מחשבת איסור, בכל זאת אם לא ישמור עיניו מהסתכלות ברע, לא יתכן שיקנה מדת הקדושה.

והשי"ת יהא בעזרינו שאכן נזכה להתדבק במדת הקדושה, ולדעת את המעשה אשר יעשון, לטוב לנו כל הימים.

